

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
ІМЕНІ ІВАНА БОБЕРСЬКОГО**

КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни**

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ
(назва навчальної дисципліни)

підготовки магістр
(рівень вищої освіти)

галузь знань 24 Сфера обслуговування
(шифр і назва напрямку)

спеціальностей 241 Готельно-ресторанна справа, 242 Туризм
(шифр і назва спеціальності)

Факультети : «Туризм»; «П та ЗО»

Львів

Навчальна програма з дисципліни «Методика викладання у вищій школі» для студентів за спеціальностей 241 Готельно-ресторанна справа, 242 Туризм

І с. (денна форма навчання).

Розробник: доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки та психології Криштанович С. В.

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки та психології

Протокол від “31” серпня 2021 року № 1

Завідувач кафедри

педагогіки та психології

доцент, кандидат педагогічних наук _____ Соловйов В.Ф.

Навчальна програма затверджена на засіданні Ради факультету Туризму

Протокол від “ ____ ” _____ 2021 року № ____

Голова _____

(підпис)

(_____)

(прізвище та ініціали)

Навчальна програма затверджена на засіданні Ради факультету П та ЗО

Протокол від “ ____ ” _____ 2021 року № ____

Голова _____

(підпис)

(_____)

(прізвище та ініціали)

Пояснювальна записка

В умовах реформування системи вищої освіти України набуває актуальності проблема професійної підготовки фахівців. Її розв'язання полягає у відродженні українським суспільством національної ідеї, відкритості зарубіжному досвіду, утіленні перспективних технологій розвитку, навчання, викладання у ЗВО, що об'єктивно потребує підвищення вимог до освітньої системи, до якісних освітніх послуг та професійної підготовки фахівців високої кваліфікації. У даному процесі актуальності та суттєвого значення набувають методика, методи, технології та техніки викладання дисциплін у ЗВО, що, в свою чергу, доцільність такої навчальної дисципліни, як «Методика викладання у вищій школі».

Навально-виховний процес у закладі вищої освіти суттєво відрізняється від шкільного акцентуванням на оволодіння методами самостійної освітньої та науково-дослідної діяльності, переходом освіти в самоосвіту, а також самостійністю регуляції майбутніми магістрами своєї поведінки та наявністю системи ціннісних орієнтирів, які вже склалися. Вивчення дисципліни «Методика викладання у вищій школі» передбачає підготовку національної інтелігенції, яка здатна оволодіти освітньо-світоглядною парадигмою гуманітаризації, гуманізації і демократизації вищої освіти, забезпечує різнобічний розвиток особистості науково-педагогічного працівника та майбутнього магістра ЗВО.

Програма вивчення навчальної дисципліни «Методика викладання у вищій школі» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів освітнього ступеня «магістр» спеціальностей 241 Готельно-ресторанна справа, 242 Туризм.

Предметом вивчення дисципліни «Методика викладання у вищій школі» є теорії, методи, засоби навчання у вищій школі, сучасні тенденції розвитку педагогіки, інноваційні методи навчання, навчальні платформи, методи діагностики результатів навчання, розробка нових освітніх методик.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Методика викладання у вищій школі» є надання студентам магістратури цілісної і логічно-послідовної системи знань про дидактику підготовки кадрів вищої кваліфікації, розкриття концепції, основи теорії, методики і методології викладання дисциплін у системі вищої школи.

1.2. Основними завданнями навчальної дисципліни є:

- формування знань про сучасну систему освіти в Україні та тенденцій її розвитку в європейському просторі;
- здатність аналізувати теоретичні основи методики викладання у вищій школі, демонструвати глибокі знання закономірностей, принципів та методів навчання у вищій школі;
- знайомство з інноваційними педагогічними технологіями;
- формування педагогічної майстерності, психологічно-морального образу педагога;
- здатність проектувати новий навчальний зміст, освітні технології і конкретні методики навчання в тому числі на засадах педагогічної інтегродології.

1.3. Результати навчання даної дисципліни:

- знання методичних вимог до підготовки та проведення навчальних занять різних організаційних форм, методів навчання у професійній школі та основних вимог до їх вибору;
- знання структури та дидактичних вимог до підготовки навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін;
- практичні навички та уміння щодо методики викладання;
- розвинути здібності для ефективної педагогічної діяльності, сформованості основ педагогічної майстерності;
- уміння проектувати зміст навчання, розробляти та використовувати дидактичні засоби методичного супроводу навчального заняття;
- уміння організації та здійснення контролю навчальних досягнень студентів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни магістранти повинні набути такі **компетентності**:

загальні:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність до самостійного формування й неперервного удосконалення системного наукового і загального культурного світогляду;

- здатність генерувати нові ідеї (креативність);
 - здатність написання українською та іноземною мовою власних наукових публікацій різного змісту та обсягу;
 - здатність застосовувати сучасні інформаційні технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та навчальній діяльності;
 - здатність діяти на основі етичних кодексів і професійної етики науковця, на засадах науковості та толерантності.
- фахові:
- здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у педагогіці та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і суміжних галузях;
 - здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень/інноваційних розробок з педагогічної проблематики та суміжних наукових дисциплін;
 - здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у системі освіти;
 - здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проекти в педагогіці та дотичні до неї міждисциплінарні проекти;
 - здатність до побудови та аргументованого представлення педагогічного наративу, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових знань;
 - здатність до наукового аналізу педагогічних явищ, практик та процесів із використанням різних методологічних підходів;
 - здатність аналізувати та критично оцінювати сучасні концепції педагогіки, а також тенденції розвитку педагогічної теорії;
 - здатність апробувати результати педагогічних досліджень, популяризувати й поширювати їхні результати.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна «Методика викладання у вищій школі» передбачає володіння здобувачами освіти базових знань навчальних дисциплін «Педагогіка», «Психологія», «Менеджмент» та ін.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 год. / 4 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни «Методика викладання у вищій школі»

Змістовий модуль 1. Система вищої освіти України

Тема 1. Загальна характеристика системи вищої освіти України

Загальні положення Закону України «Про вищу освіту». Структура вищої освіти. Рівні та ступені вищої освіти. Сучасний статус вищого навчального закладу. Форми навчання. Організаційно-правове забезпечення вищої освіти Стандарти вищої освіти. Ліцензування та акредитація ЗВО.

Тема 2. Сучасна парадигма вищої освіти в контексті вимог ринку праці

Болонський процес як засіб інтеграції й демократизації вищої освіти в Україні. Загальна характеристика Болонського процесу. Основні принципи Болонського процесу. Компетентнісний підхід як основа змісту, форм і методів навчання. Загальні характеристики та етапи впровадження компетентнісного підходу. Базові поняття компетентнісного підходу: компетенція та компетеність.

Тема 3. Професійна майстерність науково-педагогічного працівника

Основні риси та якості сучасного науково-педагогічного працівника вищої освіти. Функції та види діяльності науково-педагогічного працівника. Сутність педагогічної майстерності: професійна компетентність; професійні здібності; педагогічна техніка.

Тема 4. Нові педагогічні ролі науково-педагогічних працівників в системі вищої освіти

Особистість науково-педагогічного працівника вищої школи. Нові виклики щодо підготовки фахівців перед ЗВО. Зародження нових педагогічних професій: тренер; коуч; ментор; тьютор; фасилітатор; едвайсер. Компетентності, які охоплюють нові педагогічні ролі.

Тема 5. Структура та особливості освітнього процесу у закладі вищої освіти

Навчальний процес у ЗВО як об'єкт планування. Навчальний план: навчальний план як складова стандарту; робочий навчальний план; індивідуальний навчальний план. Освітня програма: освітня програма як складова галузевого стандарту; робоча програма навчальної дисципліни.

Змістовий модуль 2. Інноваційні освітні технології у формуванні компетентностей фахівців

Тема 6. Методи та технології навчання у вищій школі

Методи навчання: сутність та види. Технології навчання за видами занять: традиційні технології навчання (лекція, практичне заняття, лабораторне заняття, індивідуальне заняття); інноваційні технології навчання: інтерактивне навчання (проблемні лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, мозкові атаки, кейс-метод, презентації, рольові ігри, ділові ігри); дистанційне навчання.

Тема 7. Методика проведення лекції у закладі вищої освіти

Лекція як форма навчального процесу, історія становлення лекції. Різновиди лекції та їх особливості. Найбільш вживані види та форми проведення лекції в сучасному ЗВО. Інноваційні лекційні форми. Феномен TED- лекції та досвід його трансформації в освітній практиці. Етапи підготовки до лекції. Вимоги до проведення лекції. Етапи проведення лекції. Модель аналізу лекції, критерії, на які слід звернути увагу в оцінці лекції.

Тема 8. Методика проведення практичного заняття

Практичне заняття та його місце в навчальній практиці закладу вищої освіти. Відмінність практичного заняття від семінарського заняття та лабораторної роботи. Види та форм практичних занять: робота в малих групах як засіб формування комунікативних компетентностей; ділова гра як форма відтворення змісту майбутньої професії; ролева гра як засіб

інтенсифікації навчання груповому спілкуванню; кейс-метод як форма професійно-діяльнісного навчання. Підготовка викладача до проведення практичного заняття та система оцінювання роботи викладача на ньому, роботи студента та самого практичного заняття.

Тема 9. Дистанційні технології навчання

Сутність та доцільність використання дистанційного навчання.

Принципи роботи системи дистанційного навчання. Характерні ознаки дистанційного навчання. Види технологій дистанційного навчання.

Тема 10. Самостійна робота студента. Педагогічний контроль, форми його здійснення

Самостійна робота студента: сутність та головна мета СРС; форми СРС; основні складові СРС; організація СРС; контроль СРС; вплив СРС на освітньо-виховний процес. Педагогічний контроль та оцінювання успішності студентів: характеристика контролю; складові частини контролю; функції контролю; форми педагогічного контролю; рейтингова система (переваги, шкала оцінювання, критерії).

3. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання студенти виконують у формі підготовки доповідей, рефератів, тестових завдань, мультимедійних презентацій за наступними темами:

1. Дати характеристику консультації як форми організації навчального процесу. Класифікація консультацій.
2. Визначити функції консультації, залежно від форми організації занять (консультація до семінарського заняття, консультація до практичного заняття, консультації до екзаменів).
3. Охарактеризуйте зміст консультативної роботи викладача - керівника курсової, дипломної, магістерської роботи.

4. Визначити в чому полягає значення самостійної роботи студента вищого навчального закладу.

5. Дайте характеристику основних видів самостійної роботи студентів при вивченні дисциплін, що вивчаються на у факультеті.

6. Розкрийте зміст та запропонуйте кілька форм проведення семінарських занять з дисциплін, що вивчаються на факультеті.

7. Визначити в чому полягає наступність у змісті та структурі практичних занять з курсу дисциплін.

8. Розробити кілька варіантів плану практичного заняття до однієї теми курсу дисципліни, що вивчається на факультеті.

9. Обґрунтуйте власне уявлення про характер навчання і організацію навчального процесу у вищій школі щодо вивчення дисциплін.

10. Визначити, в чому полягає призначення практичних занять.

11. Запропонуйте загальну характеристику видів практичних занять.

Мультимедійна презентація

1. Розробити структуру і зміст однієї лекції (за вибором студента).

2. Розробити структуру і зміст одного семінарського заняття. (за вибором студента).

3. Розробити структуру і зміст одного практичного заняття з курсу (за вибором студента).

4. Розробити структуру і зміст лекції до одного з предметів (за вибором студента).

5. Розробити структуру і зміст кількох самостійних занять з одного предмету (за вибором студента).

4. Методичне забезпечення

1. Силабуси.

2. Навчальна програма з дисципліни.

3. Робоча програма з дисципліни.

4. Методичне забезпечення семінарських (практичних) занять.

5. Методичне забезпечення самостійної підготовки студентів.
6. Методичне забезпечення індивідуальної підготовки студентів.
7. Залікові вимоги з дисципліни.
8. Порядок оцінювання результатів навчання.
9. Інструктивно-методичні матеріали до лекційних занять (лекції, презентації, ілюстративний матеріал тощо).
10. Запитання до тестового контролю знань студентів з використанням ПЕОМ.
11. Завдання для виконання письмових модульних робіт (якщо передбачено програмою).
12. Екзаменаційні (залікові) білети з дисципліни.

5. Критерії оцінювання успішності навчання та засоби діагностики

Поточний контроль – це оцінювання навчальних досягнень студента (рівень теоретичних знань та практичні навички з тем) під час проведення аудиторних занять (семінарських, практичних), організації самостійної роботи та активності студента на занятті.

Поточний контроль реалізується у формі:

- опитування,
- тестування,
- експрес-контролю,
- контролю засвоєння навчального матеріалу,
- запланованого на самостійне опрацювання студентом тощо.

При цьому студент набирає бали за роботу на практичних заняттях, виконання самостійної та індивідуальної роботи. Студенти, які брали участь у науковій діяльності, отримують додаткові бали.

Семестровий залік полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу з певної дисципліни та на підставі результатів виконання ним певних видів робіт на практичних, семінарських або лабораторних заняттях, що проводиться як контрольний захід під час залікового тижня.

Розподіл балів, які отримують студенти при здачі заліку

Форма навчання	Поточний контроль та самостійна робота											Сума	
	Методика викладання у вищій школі												
	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	Н.р		
Денна (усього балів)	0- 9,5	0- 9,5	0- 9,5	0- 9,5	0- 9,5	0- 9,5	0- 9,5	0- 9,5	0- 9,5	0- 9,5	0- 9,5	5	100
Опитування на семінарах	0-8	0-8	0-8	0-8	0-8	0-8	0-8	0-8	0-8	0-8			
Конспекти самопідготовки	0-0,5	0-0,5	0-0,5	0-0,5	0-0,5	0-0,5	0-0,5	0-0,5	0-0,5	0-0,5			
Самостійні роботи	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1			

T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка <i>ECTS</i>	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 - 100	A	відмінно	зараховано
82 - 89	B	добре	
75 - 81	C		
68- 74	D		
61 - 67	E	задовільно	
35 - 60	F_x	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

За результатами всіх набраних балів кожному студентові виставляється кількість балів від 0 до 100, оцінка за чотирибальною національною шкалою і за шкалою ECTS.

На заліку студент отримує оцінку, якщо він набрав 61 і більше балів.

Студент який не набрав мінімальної кількості балів (35- *F_x*) не допускається до підсумкового контролю і зможе скласти залік повторно тільки після завершення екзаменаційної сесії.

Студенти які набрали від 0 до 34 і отримали оцінку *F* при складанні заліку можуть отримати максимум 74 бали.

6. Рекомендована література

Основна

1. Калашнікова Л. М., Жерновникова О. А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях : навчальний посібник. – Харків, 2016. – 260 с.
2. Каплінський В. В. Методика викладання у вищій школі: Навчальний посібник /В. В Каплінський. – Вінниця: ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015 – 224 с.
3. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс] : підручник / В. П. Головенкін; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Електронні текстові дані (1 файл: 3,6 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 290 с.
4. Теорія і методика викладання в вищій школі. Конспект лекцій з навчальної дисципліни [Електронний ресурс] : навч. посіб. для підготовки докторів філософії очної форми навчання, які навчаються за спеціальністю 133 – «Галузеве машинобудування» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: І. О. Казак. – Електронні текстові дані (1 файл: 1,37 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. – 116 с.
5. Шапран О. І., Новак О. М. Педагогіка вищої школи : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький (Київ.обл.) : Домбровська Я.М., 2018. 280 с.
6. Швай Р. І. Методика викладання у загальноосвітньому навчальному закладі: навчальний посібник. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018.–112с.

Додаткова література

1. Волкова Н. П. Педагогіка: посібник/Н. П. Волкова. - К.: Академія, 2012. - 615 с.
2. Зайченко І. В. Педагогіка. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів, 2-е вид.. -К., «Освіта України», «КНТ», 2008.- 528 с.
3. Інноваційні технології навчання: конспект лекцій для магістрантів спец. 8.000005 «Педагогіка вищої школи» / Укр. інж.-пед. академія ; уклад. Є. В. Шматков. - Х. : 2011. - 132 с.
4. Козлова Г. М. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. – Одесв: ОНЕУ, ротапінт, 2014. -200 с.
5. Криштанович С. Формування професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту: теорія та методика : монографія / Світлана Криштанович. – Дрогобич : ТзОВ Тред-ЛТД, 2020. – 462 с.
6. Кутішенко В .П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій) / В. П. Кутішенко В.П. – К.: Цент навчальної літератури, 2005. – 178 с.

7. [Кузьмінський А. І.](#) Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / А. І. Кузьмінський. - К. : Знання, 2011. - 486 с.
8. Максимюк С. П. Педагогіка: Навчальний посібник. - К.: Кондор, 2009. – 670 с.
9. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: Навч. пос. – К.: КДНК, 2003. - 615 с.
10. Пальчевський С. С. Педагогіка : навч. посіб. для вищ. навч. закл. / С. С. Пальчевський. – Друге вид. – Київ : Каравела, 2008. – 495с. – Бібліогр. в темах.
11. Паска М. Особливості підготовки фахівців для сфери обслуговування зі спеціальності „Готельно-ресторанна справа” / М. Паска // Сучасні тенденції розвитку індустрії гостинності : зб. тез міжнар. наук.-практ. конф. – Львів : ЛДУФК імені Івана Боберського, 2020. – С. 391–393.
12. Паска М. Формування професійних компетентностей магістрів спеціальності 241 „Готельно-ресторанна справа” / Марія Паска // Маркетинг ХХІ століття: виклики змін : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 25-річчю заснування кафедри маркетингу і комерційної діяльності ХДУТ / редкол. О. Черевко. – Харків, 2020. – С. 263–265.
13. [Пащенко М. І.](#) Педагогіка: навч.-метод. посіб. для студ. вищ. пед. навч. закл. / М. І. Пащенко, І. В. Красноштан. –Умань : Жовтий О. О., 2012. - 269 с.
14. [Полякова Г. А.](#) Педагогіка: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Г. А. Полякова, Т. А. Борова. - Х. : ІНЖЕК, 2011. – 372 с.
15. Степанов О. М., Фіцула М. М. Основи психології і педагогіки. Посібник / О. М. Степанов, М. М. Фіцула. – К.: Академвидав, 2003. – 504 с.
16. Теслюк В. М., Лузан П. Г., Шовкун Л. М. Основи педагогічної майстерності : навчальний посібник. – К. : ДАККіМ, 2010. – 244 с
17. Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Т. І. Туркот. – К.: Кондор, 2011– 628 с.
18. Фіцула М. М, Педагогіка: посібник/ М. М., Фіцула. – К.: Академія, 2010.–454 с.
19. Хрестоматія з педагогіки вищої школи: навч. посібник для вищих навч. закладів / уклад. В. І. Лозова [та інші] ; за заг. ред. В. І. Лозової. - Х. : 2011. - 408 с.
20. Ягупов В В. Педагогіка: Навч. посібник. - К.: Либідь, 2002. – 560 с.

Інформаційні ресурси інтернет:

1. <http://mon.gov.ua/>

2. <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/metoduchni.html>
3. <https://mon.gov.ua/ua>